

Simbolul unei generații

(Nicolae Labiș - Evocări)

Simbolul unei noi generații

Fiul învățătorului Eugen Labiș și al Profirei, Nicu sau Nelucu Labiș cum era alintat de întreaga familie a debutat în 1956, cu volumul „Primele iubiri”. Au urmat „Lupta cu inerția” în 1958, „Moartea căprioarei” în 1964, „Albatrosul ucis”, în 1966, toate publicate după moartea sa. Labiș a însemnat un adevărat simbol al unei noi generații, structură romantică prin excelență și care, cu un suflet de copil gingaș a tins spre aspirația păstrării purității, conștient de altfel, de neputința păstrării ei, iar prin opera sa reface destinul poeziei pornind de la origini, rescrie oarecum versurile care l-au premers, oferindu-i o interpretare personală, ducând totodată la un extraordinar salt calitativ către lirica de idei. El retrăiește evoluția poeziei într-un timp condensat, făcându-și apariția într-un moment în care vechile valori și structurile de mare stabilitate justificau nu numai poezia dar și înțelegerea ei. De asemenea, el descoperă că politicul, departe de a fi o alternativă, act liber de opțiune a scriitorului, devenise plasma vieții, iar poezia încetase să mai intereseze ca expresie a unui domeniu privilegiat. Lucian Raicu caracteriza atitudinea lui Labiș ca fiind „o adevărată iresponsabilitate” dublată de cinism, într-o perioadă în care totul era luat în serios. De altfel, împreună cu Lucian Raicu, cu D. Carabăț și Ion Dodu Bălan se mobilizase la un moment dat, pentru a scrie o istorie a literaturii române urmărită în realizările sale cele mai înalte. Seri de-a rândul s-a zbuțuit să alcătuiască planul acestei lucrări, care a eșuat printre hârtiile vreunuia dintre virtualii coautori. Avea asupra literaturii române o imagine completă și clară, aprecia cu o surprinzătoare siguranță personalități dintre cele mai diverse de la Neculce și Cantemir, la Goga, Blaga și Arghezi. Avea un deosebit și profund respect pentru înaintași, un adevărat cult al lui Eminescu și Sadoveanu fără a se teme că-și pierde personalitatea și-și diminuează originalitatea. Conform spuselor iubitei sale verișoare, Adriana-Bizu, „Labiș n-a avut adolescență, viața lui fiind un amestec îndârjit de copilărie și maturitate. Nu cocheta nicicând cu autoadularea și nu trăgea pe nimeni de mânecă pentru a i se prezenta ca un geniu neînțeles. Muncea enorm de mult, aproape fără răgaz, scria mai tot timpul, dar nu credea că are buzunarele burdușite cu capodopere destinate viitorului, fiind dispus să facă tot ce poate pentru înflorirea culturii române”.

Publicam acum 3 ani, împreună cu renumitul gazetar băcăuan Mihai Buznea, un amplu material cuprinzând o serie de lucruri, fapte și documente inedite din viața lui NICOLAE LABIȘ, poetul cu nume de Luceafăr, povestite și date spre publicare de rudele acestuia ce locuiau la Slănic Moldova. Era vorba de Elena Enea, mătușa și nașa de botez a poetului și de verișoara lui, Adriana-Bizu Cimponeriu, ființe cu adevărat deosebite și înzestrate cu harul poeziei ca și cu o extraordinară memorie afectivă despre nepotul, finul și verișorul lor. Articolul se intitula „Memoria poetului Nicolae Labiș pălpâie ca o flacără la Slănic Moldova.” Din păcate însă, acea flacără s-a stins o dată cu trecerea în neființă la începutul acestui an a Adrianei Bizu Cimponeriu (cea mai iubită din rudele poetului). Astfel, la Slănic Moldova nu mai există nimeni din familia poetului, deoarece și mama Adrianei (mătușa lui Labiș), foarte aproape de venerabila vârstă de 100 de ani a fost mutată la o rudă ce o poate avea în grijă. Sentimentul că spiritul poetului este la fel de viu începe să dispară treptat, rămânând în schimb frumoasele amintiri fixate în memoria timpurilor întunecate, de o undă de strălucitoare lumină, cea a poetului de la Mălini, iar faptul de a fi cunoscut aceste două personaje feminine care au exercitat o puternică înrâurire în existența romantică, deși atât de scurtă a lui Nelucu Labiș, nu a însemnat decât o fericită întâmplare, o bucurie spirituală de care puțini au parte. Pentru el, poetul „Primerelor iubiri”, decembrie a fost ursitor de viață și de moarte. Pe 2 decembrie anul trecut ar fi trebuit să împlinească 69 de ani. Pe 22 decembrie s-au comemorat 48 de ani de la plecarea lui în eternitate. A trăit doar 21 de ani și 20 de zile, lăsând în urma sa o moștenire uriașă, de neprețuit, pentru cultura românească: POEZIA NOULUI VAL. A fost asemuit nu numai în epoca sa, dar și recent, cu genialul, inegalabilul Eminescu. Întrebarea încă mai persistă, dacă ar fi ajuns sau nu, un al doilea Eminescu, dar nu credem să-și găsească curând răspunsul.

Poate îl vom avea într-un final, dar asta doar citindu-l și recitându-l, evocându-i periodic distincta personalitate. Poate însuși destinul a vrut ca geniul din Ipotești să rămână unic, iar bardul de la Mălini o promisiune certă, o mare speranță. Se prea poate ca tragicul accident din 9 Decembrie 1956, din tramvaiul de la Colțea să fi fost chiar mîna lui, a destinului implacabil. Dar ce mai contează acum? Labiș fusese luat de Pasărea cu clonțul de fier, murind 13 zile mai târziu. Mărturisirea doamnei Elena Enea despre tragicul eveniment al dispariției nepotului ei - în premieră pentru o revistă de cultură - este elocventă: „Pentru noi, cei din familie, părinți, frați, surori, Nelucu a fost o binecuvântare, o bucurie, o speranță. A fost fericirea noastră, răpită atât de brusc, de nemilos și de nedrept. Dar, împotriva destinului nu ai cum să te împotrivesți, el nu-ți bate la ușă, nu te întreabă. Vine și lovește. N-ai încotro, te împaci cu soarta. A împărțit totul cu noi: bucuria și necazul, fericirea și tristețea, gloria câtă a fost. Datorită lui am fost invitate în sferile luminoase ale creației. Locuința noastră din Slănic Moldova a devenit un loc de întâlnire a celor care i-au fost aproape și de omagiere a poetului, de plecarea căruia ne desparte, iată, aproape o jumătate de secol” (din relatările Elenei Enea - noiembrie 2002, Slănic Moldova).

Mărturisiri

Din nefericire, într-o seară de decembrie a fatidicului an 1956, a căzut victimă unei stupide întâmplări. „Unii au considerat că a fost vorba despre un accident provocat de invidioși, alții au considerat tragedia ca un accident pur și simplu. Cine să știe? Fapt dovedit e că a vrut să ia tramvaiul spre iubita lui și cineva probabil l-a îmbrâncit, s-a prins de grătarul dintre vagoane și a căzut cu capul de caldarâm. Măduva spinării i-a fost secționată, la spital a mai fost conștient, dar chirurgii nu l-au mai putut salva. A fost un poet născut și nu făcut, un poet împlinit, la vârsta la care alții abia încep să descifreze tainele scrisului, un poet ce a lăsat o operă bine definită, plină de gânduri profunde” spunea mătușa lui, Elena Enea, în relatările sale de la Slănic Moldova din toamna anului 2003. Emoționantă a fost și povestirea verișoarei Adriana-Bizu care a redat clipele petrecute la spital, înainte de moartea „dragului de Nelucu” și din care vă prezint, tot în premieră pentru revista „Ateneu”, un scurt fragment: „În puținele momente în care eram doar noi (în spital), mi se adresa cu o voce stinsă, întrebându-mă dacă nu văd ce vede el pe perete: bunica povestind poveștile rudei lui îndepărtate - Ion Creangă, Paiul Bătrân cu părușul înalt, cu zmeură și iepurași, părușul Suha unde mergeam să prindem pește la piatră, căci păstrăvul și zglăvocul ne fugea din momeli. Aceste imagini pe care numai el le vedea, se prindeau una după alta, iar el spunea: și acum ștergem cu buretele și iarăși îi apăreau în față Stănișoara cu drumul serpușit, zmeerele pe care le făceam din draniță, hârtie și pap, spectacolele prezentate la Poiana Mărului. Greu de suportat, aceste momente îmi aminteam de copilăria scurtă pe care am petrecut-o împreună până la plecarea în refugiu. Plângeam pe furiș, asigurându-mă că văd și eu acele scene. Platoșa de ghips în care sălășluia corpul său firav, nu-i permitea să se miște. De mâncare nici nu putea fi vorba. Cu ajutorul unui pai trăgea din când în când lapte sau ceai dintr-un pahar pe care trebuia să-l țin eu sau altcineva prezent în cameră. Suferința la care a fost supus ca și suferința morții sale era atât de mare, încât n-a dispărut nici o clipă din mintea mea”. Și așa cum spunea și Ion Dodu Bălan, „A fost un poet în toată puterea cuvântului, care a lăsat o operă bine definită și lângă ea, multe Crâmpoie de idei neterminate Și-un zbor de păsări albe și un vis Și cântecul sunat pe jumătate Despre-un tărâm că încă nu-i descris. A fost ca ieri (ce tristă-i vorba asta aici!), o puternică prezență în adolescența noastră, a fost un tânăr de 21 de ani, care la fel ca mitologicul Linos, fiul Uraniei, ar fi putut alerga cu tineretea sa pe spicele grâului fără să le aplece; era entuziast și inteligent, prieten bun și devotat, avea mult suflet, hotare întregi de suflet, de te mirai cum încap mîna aceea de om”.

La Slănic Moldova, spiritul poetului de mare noblețe ne face să-i păstrăm și să-i pomenim numele cu mare sfințenie. Ca și al verișoarei sale, al cărei zâmbet ne va purta pașii spre frumusețea eternă a poeziei lui Labiș.

Romulus Dan BUSNEA

*Dragă nașă și
iubitul mamei vârstă,*
Vă scriu în mod destul de ciudat.
Atât din punct de vedere al
părții cât și al formei. Ter-
pui meu este acela de a vă
felicita călduros pentru
zona ouomastocă.
Ati, tata a fost pe aici. Voia
să vă feliciteze și el, dar a
întâlnit un costică, a dat o
raită la un birt și... n'a mai
apucat...
De aceea, din partea tuturor,
Vă urez, călduros: -
La mulți ani!
Nicolae Labiș -
ps.
Vred că ati aflat: vineri plec
la București, la concurs. Când
vin, trec pe la Strîmbăț, căci
mi-i dor de voi.
acelasi -

Scrisoare de felicitare a lui N. Labiș trimisă soților Elena și Constantin Enea la Strîmbăț-Liteni la 21 mai 1950.